

Dr. Craig Keener, Matthew, Hotuba ya 12, Mathayo 12-14

© 2024 Craig Keener na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mathayo. Hiki ni kipindi cha 12, Mathayo 12-14.

Yesu anasema, njooni kwangu nami nitawapumzisha. Vema, katika aya inayofuata, Yesu na Mafarisayo wana mzozo kidogo juu ya asili ya kupumzika, juu ya asili ya Sabato. Ilikuwa halali kuokota masalio katika mashamba ya watu wengine. Hiyo iliruhusiwa katika sheria.

Mafarisayo walikubali jambo hilo. Hata hivyo, haikuwa halali kuandaa milo siku ya Sabato. Hiyo ilikuwa kinyume na sheria.

Mapokeo pia yalikataza kufunga siku ya Sabato, jambo ambalo wanafunzi wa Yesu wangepaswa kufanya ikiwa hawakuokota masazo shambani kwa sababu hawakuwa na kitu chochote kilichotayarishwa kwa sababu walihusika katika huduma. Kwa hiyo, Mafarisayo walimlaumu Yesu kwa kuwaruhusu wanafunzi wake kufanya hivyo. Njia pekee ya kuandaa chakula ni kuchukua maganda na kusaga nafaka ili kuiweka mdomoni.

Lakini Yesu anawajibu kwa matusi. Hujasoma? Tena, hawa walikuwa watu wasiojua kusoma na kuandika sana. Je, hamjasoma Maandiko yanasema nini hasa? Anatoa mifano ya kibiblia katika mstari wa 4 hadi 6. Daudi na wenzake.

Kuhani akawapa Daudi na wenzake mikate. Sasa, hatujui kutoka kwa 1 Samweli kwamba alikuwa na waandamani pamoja naye, lakini angalau tunajua kwamba kuhani mkuu alifikiri kwamba alifanya hivyo kwa sababu hivyo ndivyo Daudi alimwambia. Kwa hiyo, kwa vyovyote vile, kuhani mkuu alifikiri ilikuwa sawa.

Ingawa huu ulikuwa mkate uliowekwa wakfu, kwa kawaida ulikuwa wa makuhani pekee. Katika hali ya dharura, hitaji la mwanadamu lilitanguliwa. Pia, Yesu alisema, makuhani hufanya kazi hekaluni siku ya Sabato.

Naam, Mafarisayo walitumia hoja hiyo ilipofaa kwa yale waliyokuwa wakibishania siku ya Sabato. Makuhani hufanya kazi hekaluni siku ya Sabato. Kwa hiyo, unawezaje kusema kwamba hatuwezi kufanya hivi siku ya Sabato wakati ni katika roho ya sheria? Na kisha, tena, katika sura ya 12 na mstari wa 7, kama tu tulivyokuwa huko nyuma katika sura ya 9 na mstari wa 13.

Rehema dhidi ya dhabihu, kama vile nabii Hosea alivyosema. Na mnayo haya mengi katika manabii. Na unayo katika Isaya sura ya 1 ambapo anazungumza juu ya mwezi wako mpya na dhabihu zako zote.

Hiyo haitoshi ikiwa hutaishi kwa haki. Isaya sura ya 58, Amosi sura ya 5 , haki na itiririke kama maji, uadilifu kama kijito kinachotiririka daima. Mungu anataka sio tu dhabihu zetu za taratibu zilizowekwa.

Anataka dhabihu ya utii na dhabihu ya rehema. Kwa hivyo, rehema dhidi ya dhabihu. Na kisha katika mstari wa 8, Yesu anahitimisha hili kwa kuzungumza juu ya Mwana wa Adamu kuwa Bwana wa Sabato.

Vema, unajua, kama yeye ni Bwana wa Sabato, hana budi kuwa mtakatifu. Anapaswa kuwa Mungu kwa sababu Mungu pekee ndiye Bwana wa Sabato. Hata hivyo, hawawezi kumshtaki kana kwamba anadai kuwa Mungu kwa sababu ni jambo gumu sana.

Mwana wa Adamu katika Kiebrania na Kiaramu kwa kawaida humaanisha mwanadamu. Unaweza kusema juu ya Mwana wa Adamu kuwa mwanadamu. Kwa hiyo, Sabato ilifanywa kwa ajili ya wanadamu, si wanadamu kwa ajili ya Sabato.

Kwa hiyo, Mwana wa Adamu, wanadamu ni Bwana wa Sabato kwa maana hiyo isiyo ya moja kwa moja. Wanaweza kutafsiri kwa njia hiyo ili wasiweze kumpata. Lakini kile anachokisema ni kwamba yeye ni Bwana wa Sabato kwa sababu ndivyo anamaanisha kwa kawaida na Mwana wa Adamu.

Uponyaji siku ya Sabato ulisababisha migogoro fulani na Mafarisayo. Mafarisayo waliruhusu msaada wa kitiba kuokoa uhai. Na bila shaka, maisha yalichukua nafasi ya kwanza.

Ikiwa ulishambuliwa siku ya Sabato, walisema unaweza kujitetea. Lakini Mafarisayo waliruhusu msaada wa kitiba kuokoa uhai. Lakini Yesu hatumii dawa.

Yesu hata hamwekei mikono mtu huyo. Yesu akamwambia yule mtu, Nyosha mkono wako. Na mtu huyo anaponyoosha mkono wake, unakuwa mzima.

Kunyoosha mkono wako haikuwa kazi. Sasa, kati ya shule mbili za Mafarisayo, Wahileli hata waliruhusu maombi kwa ajili ya wagonjwa siku ya Sabato, ingawa Washammai hawakufanya hivyo. Lakini Yesu haombi hata kidogo.

Anasema tu, nyosha mkono wako kwa sababu anajua kitakachotokea. Anafuata mapenzi ya Baba . Sasa, Yesu alisema, ni nani kati yenu ambaye hatamsaidia mnyama anayetumbukia shimoni siku ya Sabato? Kundi pekee lililokatiza hilo lilikuwa ni Waesene.

Hawangemsaidia mnyama kutoka shimo siku ya Sabato, lakini kila mtu angemsaidia, kutia ndani Mafarisayo. Mafarisayo pia wangenywesha wanyama wao siku ya Sabato. Namaanisha, wanapaswa kunywa siku ya Sabato.

Waesene walikuwa wa kupindukia. Baadhi yao hata hawakuruhusu kwenda bafuni. Haingekuruhusu kujisaidia haja kubwa siku ya Sabato.

Uliokithiri sana. Lakini Mafarisayo wangepanya mambo hayo yote kwa sababu walitambua kwamba ilikuwa ni lazima. Kwa hiyo, wanakuwa wanafiki.

Kweli, ungefanya hivi kwa mnyama. Ulichimba mashimo ya wanyama wengine, kama mbwa mwitu au kitu kingine, lakini wakati mwingine mnyama wako mwenyewe angeanguka ndani yake. Utamsaidia mnyama, lakini hutakubali mtu huyu aponywe siku ya Sabato.

Na majibu yao yangukuwa, vizuri, amekuwa na hii kwa muda mrefu. Angeweza kuponywa siku nyingine yoyote. Hebu aje siku nyingine na aponywe.

Lakini hii ilikuwa siku ambayo Yesu alikuwa huko. Hii ndiyo siku ambayo uponyaji ulipatikana. Na kisha inasema kwamba walitoka nje na walitaka kumuua Yesu.

Kumbuka, Mafarisayo walijulikana kwa upole. Masadukayo hawakuwa. Masadukayo, mliwaingilia, wangewaondoa.

Walikuwa wanatawala serikali, unakumbuka? Lakini Mafarisayo walikazia upole. Mafarisayo, ilikuwa ngumu sana kwenu kunyongwa chini ya sheria za Mafarisayo kwa sababu ukiingia pangoni ukakuta mtu amekufa tu na mtu amesimama juu yake na kisu na damu ikichuruzika, huwezi kumshitaki mtu huyo na kuamuru auawe kwa sababu kwa jambo moja ni lazima uwe na mashahidi wawili, ushitaki kwa jambo lingine. Unaona tu mtu ameshika kisu.

Kwa hiyo, Mafarisayo waliifanya kuwa ngumu sana. Hawakutaka kuua watu. Walikuwa wapole.

Na hapa Yesu hata hajavunja sheria ambazo Wahileli wangefuata. Kwa kweli, hata hajavunja sheria za Shammaite kwa sababu hata hakuwaomba wagonjwa. Alisema tu, nyosha mkono wako.

Lakini kile sisi ni juu ya karatasi, nini sisi ni katika kanuni si mara zote nini sisi ni katika mtu. Na Mafarisayo hawa hasa hawakuwa wakizingatia kanuni zao. Walikasarika sana kwa sababu Yesu alikuwa na wafuasi wengi na alikuwa akiwaongoza watu kwa njia ambazo walidhani ni kinyume cha sheria kwa sababu ni kinyume na mapokeo yao kuhusu sheria.

Mungu na atusaidie kwa sababu mara nyingi tunafuata mambo kwa sababu tu ya mapokeo ya kanisa letu na sio kila mara yale ambayo Mungu anasema katika Biblia. Ili kuponya watu, Yesu mara nyingi alisema, usiseme. Na tunayo hiyo hapa katika 12:16 . Kweli, hiyo tayari ni mada katika Marko.

Yote ni kupitia Marko. Nami nitafanya muhtasari wa mada kupitia Marko kabla sijarudi kwa Mathayo hapa. Yesu alimponya mwenye ukoma na kusema, usimwambie mtu yeyote.

Marko 1:44. Alipomlea binti Yairo, aliamuru, usimwambie mtu yeyote. Marko 5:43. Alipoponya viziwi katika 7:36 na vipofu katika 8:26 katika Marko, alisema, usimwambie mtu yeyote. Vema, walichofanya mara nyingi ni kwenda na kumwambia mtu fulani, lakini aliwaambia wasifanye hivyo.

Unajua, tayari alikuwa na umati mkubwa. Yesu alizungumza juu ya ufalme kama siri kwa watu wa nje katika Marko 4:11.12. Mashetani walijua utambulisho wa Yesu, kwa hiyo kila mara aliwanyamazisha kwenye Marko 1:25 na 3:11. Yesu hakutaka mtu yeyote ajue alikokwenda kwenye mafungo katika 7:24. Baadhi ya hii inaweza kuwa tu kuzuia umaarufu, ambayo inaweza kusababisha haraka sana kwa msalaba. Lakini Mathayo aonyesha kwamba pia inatimiza jambo fulani katika kitabu cha Isaya.

Kwa hiyo, tukirudi kwenye Mathayo 12, Mathayo ananukuu kutoka Isaya 42:1-4, ambapo inazungumza juu ya mtumishi mpendwa ambaye Mungu anapendezwa naye, na Mungu anaweka roho yake juu yake. Naam, Mathayo anaitafsiri kwa njia yake mwenyewe ili ilingane na sauti kutoka mbinguni katika Mathayo 3:17, ambapo Mungu anasema, huyu ni mwanangu mpendwa ninayependezwa naye. Ni wazi kwamba hii inahusishwa na jinsi anavyonukuu Isaya 42.

Lakini Isaya 42, inapozungumza juu ya mtumishi huyu mpendwa, inasema kwamba hatapiga kelele au kuvunja hata mwanzo dhaifu hadi wakati wa ushindi. Na kisha, Mathayo 12:21, basi Mataifa au mataifa, ni namna ya jinsi inavyofafanuliwa katika Septuagint, watamtumaini yeye. Naam, hiyo ina maana nzuri.

Inalingana na misheni ya Mataifa tena ambayo Mathayo anazungumza juu yake. Lakini hadi wakati huo, yeye hapigi kelele wala hajavunja hata mwanzo dhaifu. Kumbuka, huyu ndiye aliye mpole na mnyenyekevu wa moyo.

Yeye si nje ya kupiga tarumbeta mwenyewe. Ametoka kuonyesha upendo wa Mungu na kuwaleta watu kwenye ukweli wa upendo wa Mungu. Sasa, katika muktadha wa Isaya, Isaya 42 inazungumza waziwazi kuhusu Israeli.

Ndiyo maana inaendelea kusema katika mstari wa 18 na 19, ni nani aliye kipofu ila mtumishi wangu? Ni nani aliye kiziwi ila mjumbe wangu ninayemtuma? Israeli

haitimizi utume wa mtumishi kwa njia ambayo wanatakiwa kufanya. Isaya 49 inaanza hivyo. Lakini hivi karibuni Isaya 49, inazungumza juu ya mtumishi anayeteseka kwa niaba ya Israeli.

Na una jambo lile lile katika Isaya 52:13 hadi 53:12, ambapo tunaye anayetimiza utume wa mtumishi, naye ni Yesu. Na anafanya hivyo hapa katika injili ya Mathayo. Yesu anashtakiwa na Mafarisayo zaidi.

Mvutano unaongezeka. Masimulizi yanaelekea msalabani, ingawa Mafarisayo hawatakuwa wao hatimaye watafanya hivyo. Ibilisi ni nani? Mafarisayo wanasema ni Yesu.

Walimshtaki Yesu, lakini kutengua mashtaka lilikuwa jambo la kawaida. Ikiwa mtu fulani alikushtaki kwa jambo fulani mahakamani, kama ingewezekana, ungesema, vema, hapana, ulifanya hivyo, si mimi. Na Yesu kweli anabatilisha mashtaka hapa.

Yesu anasema, kizazi chako, kizazi chako kikitamani ishara, ninatoa pepo. Wewe ni kama wale wanaokaribisha pepo wote warudi ndani. Katika 12:45, anasema hivyo.

Kwa hiyo, anatoa pepo. Kizazi hicho kinawaalika tena mara saba. Katika mzozo huu na Mafarisayo, suala la kumkufuru Roho Mtakatifu linajitokeza.

Tayari wamemshtaki kwa kumkufuru Mungu. Naam, anawaonya kwamba wako katika hatari ya kumkufuru Mungu wakati huu. Shtaka katika 12:24 ni kwamba anatoa pepo kwa Beelzebuli.

Kutoa pepo kwa pepo ilikuwa ni aina ya uchawi, na watu mara nyingi, huipata katika mafunjo ya kichawi, watu waliomba roho ili kuondokana na roho. Kwa hiyo, wanamshtaki kwa uchawi, ambao ulistahili kifo chini ya sheria ya Kiyahudi. Kwa hiyo, Yesu anatoa majibu matatu kwa hili hapa.

Jibu la kwanza ni, kwa nini Shetani afanye hivyo? Kwa nini Shetani angekuwa akitoa pepo wengi sana? Ndio, labda mara moja baada ya muda fulani ili kukufanya umfuata Shetani zaidi, lakini kwa nini uondoaji huu wa pepo ulioenea ninaofanya, kwa nini Shetani ahusike katika hilo? Pili, ikiwa unaniambia kuwa ninawatoa kwa Shetani, wana wenu wenyewe huwafukuza kwa nani? Kwa sababu Mafarisayo au watu wengine walipokuwa wakijaribu kuwaondoa roho waovu, walitumia harufu mbaya, pete za uchawi, na mafumbo. Yesu hakutumia chochote kati ya vitu hivyo. Aliwafukuza tu kwa sababu aliruhusiwa na Mungu kufanya hivyo.

Na jibu lake la tatu, hili si kwa uchawi, si kwa roho, si kwa roho Beelzebuli, la, bali kwa roho ya kweli ya Mungu, 1228. Sasa, roho na ufalme vinahusiana kwa karibu hapa kama tutakavyoona, na pia mahali pengine katika Agano Jipya. Kwa kweli,

katika maandiko ya Paulo, anasisitiza roho zaidi kuliko lugha ya ufalme kwa sababu ni kwa njia ya roho utawala wa Mungu unafanywa kuwa halisi ndani yetu wakati huu.

Lakini katika Luka sura ya 11 na mstari wa 20, maneno ni tofauti kidogo. Ikiwa mimi ninatoa pepo kwa kidole cha Mungu, basi Ufalme wa Mungu umekwisha kuwajilia. Ni kama wachawi wa Farao.

Katika Kutoka sura ya 7 wananakili mambo, baadhi katika Kutoka 8, lakini hatimaye, wanasema katika Kutoka sura ya 8, hiki ni kidole cha Mungu. Hatuwezi kunakili hii. Anachofanya Musa, hatuwezi hata kurudia kwa kiwango kidogo katika hatua hii.

Naam, Mathayo anafasiri maneno na tafsiri yake hakika ni sahihi. Kidole cha Mungu, anamaanisha nini hapo? Roho wa Mungu anafanya hivi. Sasa, hii inalingana na muktadha wa injili ya Mathayo kwa sababu unafikiria Mathayo 12:18 ambapo ananukuu kutoka kwa Isaya.

Yesu anatimiza Isaya 42. Yesu ndiye mtumishi aliyetiwa nguvu na roho. Na hiyo inalingana na kile tunachojua kuhusu ahadi ya eskatolojia ya ufalme.

Isaya 44, Ezekieli 36, na kadhalika. Roho ilihusishwa, na Yoeli sura ya 2, inayoendelea katika Yoeli 3, roho hiyo ilihusishwa na urudisho ulioahidiwa, kurudishwa kwa watu wa Mungu. Hiyo ni kweli katika sehemu nyingi zinazozungumza kuhusu kumwagwa kwa roho katika Agano la Kale siku zijazo.

Kwa hiyo, wanapaswa kuona, kwamba kwa sababu Roho anatenda kazi katika huduma ya Yesu, wanapaswa kutambua kwamba ufalme umekaribia, kwamba ufalme wa Mungu uko katika huduma ya Yesu. Lakini hawana. Na hii ina maana kwamba wanamwita Roho Mtakatifu, roho wa Mungu anayefanya kazi kupitia Yesu, wanamwita pepo mchafu.

Wanaita roho ya Mungu Shetani. Wanakataa si Yesu pekee, wanakataa ushahidi wa wazi wa roho juu ya Yesu. Kumkufuru Roho Mtakatifu, watu wamesema kila aina ya mambo juu yake, na maana yake.

Lakini nadhani katika muktadha huu, inatuonyesha maana yake, kwamba mioyo ya watu ni migumu sana hivi kwamba wao sio tu kukataa ujumbe, lakini wanakataa ushahidi wa wazi zaidi wa ujumbe. Wanafika mahali bila kujali ni aina gani ya ushahidi unaotolewa, wanaukataa. Mioyo yao ni migumu kiasi hicho, akili zao zimefungwa.

Yesu anasema, uko katika hatari ya kufika mbali hivyo, anawaambia Mafarisayo. Wakati fulani Wakristo hujiuliza, je, nimewahi kufanya hivi? Angalia, kama umetubu, hujafanya hivyo. Huyu ni mtu ambaye moyo wake ni mgumu sana, wanakuwa hawana uwezo wa kutubu.

Yesu anazungumza kuhusu kumfunga mtu mwenye nguvu. Anatoa mfano wa kumfunga mtu mwenye nguvu. Imo pia katika Marko 3:27, na Marko kwa hakika anatoa kielezi cha hili, ambapo Yesu anatoa jeshi la pepo kutoka kwa mtu ambaye hakuna mtu angeweza kumfunga kwa sababu alikuwa na nguvu nyingi tu.

Naam, hapa Yesu anazungumza kuhusu kumfunga mtu mwenye nguvu kwa njia tofauti. Wakati mwingine una watu wanaozunguka na wanasema, ninakufunga, Shetani. Kwa njia, nilipozungumza kuhusu njia ambazo nilikuwa nikiomba na Mungu akajibu imani yangu, ingawa nilikuwa nikifanya kwa njia mbaya, hii ni mojawapo ya njia.

Walakini, mara nilipogundua kuwa haikuwa sawa, haikufanya kazi tena. Lakini haimaanishi kwamba Yesu alizunguka huku na huko akisema, Ninakufunga, Shetani. Hafanyi hivyo kabla ya utoaji wake wowote wa pepo katika Injili.

Hiyo haimaanishi kuwa ni makosa, lakini mara nyingi katika hadithi za Kiyahudi una hii, katika maandiko ya kichawi unayo kila mahali, ambapo wanazungumzia juu ya kuzifunga roho kufanya mapenzi yao na kadhalika. Lakini Yesu anazungumza kimfano juu ya kumfunga mtu mwenye nguvu ili yule mtu mwenye nguvu achukuliwe mali yake. Kwa maneno mengine, Yesu anawakomboa watu hawa kutoka kwa Shetani.

Je, Yesu alikuwa amemfunga wapi yule mtu mwenye nguvu? Ikiwa anarejelea tukio fulani, mahali panapowezekana ambapo tunaweza kuona kwamba alikuwa amemfunga Shetani ni kwa kumpinga kwenye jaribu la Mathayo sura ya 4. Yesu alimshinda hapo. Sasa Yesu alikuwa huru kuharibu mali za yule mtu mwenye nguvu. Mtu mwenye nguvu hakuweza kumfikia.

Yesu anaendelea kusema, mtahukumiwa kwa maneno yenu. Unanisema kwa kunikosoa, lakini kila neno analozungumza mtu, litakuwepo. Italetwa Siku ya Hukumu.

Naam, ikiwa kusema mambo mabaya kunastahili hukumu, ni wazi kumkufuru Roho Mtakatifu kungestahili hukumu. Kwa nini haiwezi kusamehewa? Naam, ikiwa mtu atakataa hata ushahidi ulio wazi zaidi, basi mioyo yenu ni migumu sana kupata ukweli. Kwa hiyo, haitumiki tena kwa mtu ambaye tayari ametubu.

Yesu anaendelea kusema, unajua, wanataka ishara. Yesu anaendelea kusema, mapewa ishara. Sio hiyo unayouliza.

Wakosoaji wake walidai ishara katika 12:38, kana kwamba hakuwa akitoa ishara. Tayari alikuwa akiwapa ishara nyingi. Lakini Yesu anasema nitawapa ishara ya Yona.

Yesu alikufa kwa muda wa siku tatu kama vile Yona alivyokuwa ndani ya tumbo la kiumbe wa baharini kwa siku tatu. Sasa, siku tatu kwa njia za kale za kuhesabu, unajua, sehemu ya siku iliyohesabiwa kama siku nzima. Kwa hivyo, nakubaliana na wale wanaosema Yesu alikufa siku ya Ijumaa na alifufuka Jumapili.

Lakini kwa hali yoyote, ni sehemu ya kila siku tatu. Lakini inadhihirisha jambo ambalo Yesu anaeleza. Alisema watu wa Ninawi walitubu kwa mahubiri ya Yona.

Sasa, katika Mathayo, kwa hakika ni mahubiri ambayo wamealikwa kutubu kwayo. Katika hukumu hiyo, walimu wa Kiyahudi walisema kwamba matajiri waliomfuata Mungu watainuka katika hukumu. Na kwa watu waliosema, hapana, mimi ni tajiri sana siwezi kumfuata Mungu, matajiri waliomfuata Mungu wangesimama na kuwahukumu.

Na maskini wangesimama katika hukumu. Na maskini waliokuwa wacha Mungu wangeelekeza kwa maskini wasiomcha Mungu. Maskini ambao hawakumcha Mungu walisema, unajua, sisi tulikuwa masikini wa kumtumikia Mungu.

Na maskini waliomtumikia Mungu wangesema, unajua, tunaweza kusema kwamba hiyo ni makosa. Na wangeshutumu jambo hilo. Vivyo hivyo, Yesu anasema, watu wa mataifa mengine watasimama.

Watu hawa waliokuwa na nuru ndogo kuliko wewe, watakuhukumu katika hukumu. Ninawi na Malkia wa Sheba watakuwa bora siku ya hukumu kuliko wewe. Na Mathayo 12 inaendelea kuzungumza juu ya mama na ndugu za Yesu.

Sasa, katika Marko, mama na ndugu za Yesu walikuja takribani hatua hii katika hadithi, katika 3:31, kwa sababu katika 3:21 walikuwa wamesikia kwamba Yesu alikuwa amerukwa na akili. Naam, Mathayo ni mpole kidogo kwa mama na ndugu za Yesu hapa. Hasisitizi jambo hilo zima.

Lakini familia ilikuwa thamani muhimu katika tamaduni. Na ilibidi uwaheshimu wazazi wako, ni wazi. Lakini Yesu anasema, wanafunzi wangu ni familia yangu ya kiroho.

Hiyo ndiyo familia inayohesabika zaidi. Yeye hakatai familia yake ya kidunia, lakini anatanguliza familia yake ya kiroho ambayo ni muhimu zaidi. Na hilo lingekuwa chukizo katika utamaduni huo.

Tukienda kwenye Mathayo 13, mifano ya uwepo wa ufalme. Tuna mifano saba au minane hapa, sawa na mifano saba au minane ya ufalme ujao katika Mathayo 24 na 25. Na moja ya mifano hii, kuelekea katikati ya sehemu hii, kwa kweli inasisitiza tofauti kati ya ... inasisitiza umuhimu wa uwepo wa ufalme.

Mbegu ya haradali dhidi ya mti wa haradali. Tena, chachu ilichanganywa kupitia unga. Sisitiza ufalme uliofichwa dhidi ya utukufu ujao.

Katika mfano huu pia ana Mathayo 13, Mpanzi anayepanda kwa mavuno yajayo. Pia anazungumza juu ya ngano na magugu kukua pamoja hadi wakati ujao. Kwa hivyo, hii inazungumza kuhusu shughuli ya sasa katika mwanga wa ufalme ujao, lakini ni shughuli ya sasa.

Ufalme hasa ni kama chachu, kama hazina, au kama lulu ambayo kwa ajili yake mtu hutoa kila kitu. Mfano ni nini? Yesu anasimulia mifano mingi. Mfano ni nini? Naam, wasomi fulani wamekazia maana ya kawaida ya neno la Kigiriki.

Tayari katika Aristotle, ilimaanisha mlinganisho. Wanafalsafa wa Kigiriki na Paulo walitumia mifano, walitumia mlinganisho sana, lakini kwa kawaida kile walichokuwa wakisimulia hakikuwa mifano ya hadithi za kuisimua kama zile za Yesu na walimu wengine wa Kiyahudi. Kwa njia, hilo ladokeza uhalisi wa mifano ya Yesu.

Kwa kuwa kanisa la baadaye halikusema mifano ya aina hii, tunaweza kuwa na uhakika kwamba kanisa la baadaye halingeunda mifano hii. Haya ni mambo yanayomrudia Yesu. Na hilo ni jambo ambalo hata wale ambao wana mwelekeo wa kuwa na mashaka juu ya jambo ambalo huwezi kulithibitisha, sawa, hapa tuna ushahidi ambao unapaswa kuwaelekezea kusema, hapana, hawa wanarudi kwa Yesu, ikiwa wako wazi kwa ushahidi.

Neno la Kiebrania mashal, ambalo nyakati fulani hutafsiriwa kuwa mfano katika Kigiriki, mfano katika Kigiriki, humaanisha mambo mbalimbali. Inaweza kujumuisha hadithi, methali, nyimbo za dhahaka, mafumbo, na kadhalika. Kwa njia hiyo hiyo, mifano ya Yesu inahusu aina zile zile za fasihi.

Kwa hivyo labda inatumika kwa njia ambayo Septuagint, tafsiri ya Kigiriki ya Agano la Kale, wakati mwingine hutumia fumbo kutafsiri mashal. Yesu anazungumza kwa namna hii, maneno ya hekima. Uwiano mahususi wa karibu zaidi tulio nao na mifano ya Yesu ni kutoka kwa wahenga wengine wa Kiyahudi.

Unaweza kupata mifano ya wanyama, na hekaya miongoni mwa Wayunani, lakini kwa kweli ulinganifu wa karibu zaidi tulio nao, na tunayo mfano wa mimea, kwa njia, katika Agano la Kale, hadithi ya kwanza ya mboga, tunaweza kusema, kutoka kwa Waamuzi sura ya 9, iliyosimuliwa na mmoja wa wana wa Gideoni. Lakini pia tunaye Nathani anayesimulia mfano kwa Daudi katika 2 Samweli sura ya 12, naamini. Lakini ulinganifu wa karibu zaidi wa mifano ya Yesu ni ule uliosimuliwa na wahenga wengine wa Kiyahudi.

Kwa kweli, baadhi yao hutumia hadithi sawa. Marabi pia walitumia mafumbo ya hadithi. Walitumia aina zilezile za mali ambazo Yesu alitumia, kama vile mwenye

shamba na shamba, mfalme alipowafanyia watoto wake na mwanawe karamu ya arusi, na kadhalika.

Lakini marabi wa baadaye hawakuweza kumshawishi Yesu. Tunajua hivyo kwa sababu wao ni baadaye. Wala hawangejaribu kujifunza kutoka kwa Yesu.

Kuna hadithi ya Rabi Eliezer ben Hurcanes, naamini ndiye, ambaye alikamatwa kwa dakika moja kwa uzushi. Na alikuwa kama, vizuri, nilifanya nini kibaya hata Mungu angeniruhusu kushtakiwa kwa uwongo juu ya hili? Na rabi mwingine akamwambia, vema, umewahi kusikia chochote ambacho hawa Wakristo wa Kiyahudi walisema kwamba umekubali? Akasema, ndio, kulikuwa na kitu. Kweli, unaona, ndiyo sababu unastahili hii.

Walidharau sana kukubali jambo lolote ambalo Yesu alisema au ambalo wafuasi wake walisema. Waliona kuwa ni kuchafua akili zao. Kwa hiyo, hawakujaribu kujifunza kutoka kwa Yesu.

Lakini wote wawili walikuwa na chanzo kimoja kwa kuwa wahenga wa Kiyahudi mara nyingi walitumia hadithi kuwasilisha hoja zao, kama vile tunazo baadhi ya hizo katika Sirach na kadhalika. Marabi, kama tulivyo nao katika maandiko yao ya baadaye, mara nyingi zaidi wanatumia mahakama za kifalme kuliko Yesu anavyotumia. Yeye hufanya hivyo wakati mwingine.

Lakini mifano ya Yesu ni ya kilimo zaidi, pengine kwa sababu anazungumza na wakulima hasa wa Galilaya, wakulima maskini wa Galilaya. Marabi pia walielekea kuunga mkono maadili ya kawaida. Yesu ana mwelekeo wa kupindua maadili ya kimapokeo kwenda kinyume na nafaka ya utamaduni.

Yesu pia ni wa eskatolojia zaidi na anazungumza zaidi kuhusu wakati wa mwisho. Marabi wanaweza kuwa walifanya kidogo zaidi ya hilo kwa sababu walichomwa moto kufuatia masihi wa uwongo kwa jina Bar Kokhba, ambaye walikiri kwamba baadaye alikuwa mwongo. Lakini Yesu, Masihi wa kweli, alikuwa tayari kuzungumza juu ya wakati wa mwisho.

Kusudi la mifano. Kimsingi mafumbo yalikuwa vielelezo vya mahubiri. Naam, mfano huo una manufaa gani bila mahubiri? Kunaweza kuwa na tofauti, lakini mara nyingi ikiwa unasimulia hadithi na huna mahubiri ya kwenda nayo, watu hawajui unajaribu kuwasiliana nini kupitia hadithi.

Mara nyingi Yesu alizungumza mifano bila kuifasiri hadharani. Yesu aliwawekea wanafunzi wake siri ya ufalme na aliwapa wengine madokezo ya kutosha tu ya kuwaalika tena kwa funzo la Biblia la katikati ya juma au kuwaalika wamfuata kwa ukaribu zaidi ili wao pia wawe wanafunzi na kujifunza mafundisho yake. Si kwa wale

kumi na wawili tu, bali kwa wanafunzi, wale wote waliokuwa wanafunzi wa Yesu, wale waliokuwa wakimfuata kwa karibu.

Wasomi fulani wanaotilia shaka baadhi ya mafundisho ya Yesu wana shaka kwamba Yesu aliwahi kueleza mifano yake, hata kwa wanafunzi wake. Lakini kuna uwezekano mkubwa wamekosea. Kwa kweli, naweza kusema kwamba wana uwezekano mkubwa sana wamekosea, kulingana na kile tunachojua kuhusu utamaduni wa Kiyahudi wa kale.

Walimu wa Kiyahudi kwa kawaida walitoa tafsiri kwa mafumbo yao na hata mafundisho yao ya siri, ambayo waliwasilisha kwa wanafunzi wao. Sasa walikuwa na mafundisho ya siri ambayo wangewasiliana na mfuasi mmoja tu kwa wakati mmoja, kama vile walipokuwa wakizungumza juu ya gari la enzi au walikuwa wakizungumza juu ya mafumbo ya uumbaji, kwa sababu walisema, vema, moto unaweza kushuka kutoka mbinguni ikiwa tutafanya hivi na watu wengi. Lakini hata kwa mafundisho yao ya siri, waliwasiliana na wanafunzi wao.

Ndivyo walivyofanya. Wangeeleza mifano yao. Mengi ya mifano ya Yesu inajidhihirisha yenyewe kutokana na muktadha wake.

Hakika, mifano katika Luka 15 ni dhahiri. Lakini wanafunzi wa Yesu hawakuwa werevu kuliko wengi wetu, na wanafunzi wa Yesu walihitaji maelezo. Sijui ningepata ngapi bila maelezo.

Baadhi ya wasomi wenye mashaka zaidi hawapendi rekodi za Injili za maelezo ya Yesu kwa sababu hawakubaliani na tafsiri za mifano ambayo wasomi hawa walikuja nayo. Lakini tena, walimu wa kale kwa kawaida walieleza mambo haya kwa wanafunzi wao. Na unadhani chanzo kikuu cha yale tuliyo nayo katika Injili ni nani? Wanafunzi.

Kwa hivyo labda walisikia tafsiri. Kweli, Augustine na wakalimani wa zama za kati walifananisha mafumbo hayo sana. Kwa hivyo, baadhi ya wafasiri walijibu kupita kiasi dhidi ya ufananisho huo wa mifano, wakijaribu kupata maana ya mfano katika kila undani wa mfano huo.

Kwa hiyo, Adolf J ülicher alitoa hoja kwamba kila fumbo lina maana moja tu na jambo kuu moja. Kwa hiyo, wakati wowote Yesu alipoeleza katika mifano yake zaidi ya nukta moja ya mawasiliano na uhalisi, J ülicher alikataa maelezo hayo. Lakini J ülicher, ambaye pia alifuatwa na Dodd na Jeremias, na Jeremias alipaswa kujua vyema zaidi kwa sababu alijua fasihi ya Kiyahudi vizuri, lakini J ülicher, Jeremias na Dodd walienda mbali sana kwa sababu katika mifano ya kale ya Kiyahudi mara nyingi walikuwa na pointi nyingi za kuwasiliana na ukweli.

Sio kila nukta ilipaswa kuwa ishara ya kitu fulani, lakini mara nyingi walikuwa na pointi nyingi. J ü licher alisema jambo moja kwa sababu alikuwa akifuata kanuni za Aristotle za usemi. Lakini marabi hawakujua, pengine kwa kawaida, na kwa hakika hawakujali sana sheria za Aristotle za usemi.

Na kama vile Ben Witherington, mkosoaji wa balagha, alivyosema, J ü licher hata alimtafsiri vibaya Aristotle. Fiebig, J ü licher's wa kisasa, alishughulikia mafumbo kwa njia tofauti. Kwa kweli aliangalia kwa kufata jinsi marabi walivyosimulia mifano yao na jinsi walivyotoa tafsiri zao.

Na Fiebig alikuwa kwenye njia sahihi kinyume na J ü licher. Kwa hivyo, Robert Johnston alifanya tasnifu ya kurasa 600 kuhusu mafumbo ya Tannaitic na akaonyesha kwa kina kwamba Fiebig alikuwa sahihi, na J ü licher alikuwa amekosea. Na kwa hivyo wanazuoni wengi wanaojua chochote kuhusu mafumbo ya Kiyahudi wanalitambua hilo, wakiwemo wanazuoni wa Kiyahudi wanaoandika kuhusu mifano ya Kiyahudi.

Wanatambua kuwa mara nyingi kulikuwa na tafsiri na mara nyingi walikuwa na sehemu nyingi za mawasiliano. Hata mifano ya kibiblia mara nyingi ilikuwa na sehemu nyingi za mawasiliano. Hiyo ni kweli katika 2 Samweli 12, mstari wa 1 hadi 6, ambapo kuna mambo machache ambayo yanasimamia mambo mengine.

Mfano tu wa fumbo la marabi kama hili. Rabi mmoja alisimulia mfano kuhusu mfalme aliyehitaji walinzi kwa ajili ya shamba lake la matunda. Kwa hiyo, alichagua mvulana mmoja asiyeweza kutembea na mwingine asiyeweza kuona.

Jamaa ambaye hakuweza kutembea, angeweza kuwaona wezi, na yule mtu asiyeweza kutembea, angeweza kuruka juu na kutikisa mikono yake na kuwatisha wavamizi. Lakini hakuna hata mmoja wao aliyeweza kuiba tufaha zake. Naam, yule mtu ambaye hangeweza kutembea na yule asiyeweza kuona, walipata njia ya kumpita mwenye akili timamu.

Jamaa ambaye hakuweza kutembea alipanda juu ya mgongo wa yule kipofu na wakaiba mapera. Mfalme aliporudi, walisema, loo, hatujui ni nani aliyeiba tufaha. Ni wazi, isingeweza kuwa sisi kwa sababu mmoja wetu ni kipofu na mwingine hawezi kutembea.

Kwa hiyo, akamfanya yule kiwete apande juu ya mgongo wa yule kipofu. Mlitenda dhambi pamoja, alisema, hivyo mtahukumiwa pamoja. Rabi alisema ni njia sawa wakati Mungu anahukumu ulimwengu.

Yeye atatufufua sisi kwanza, ili roho zetu na miili yetu, ambayo ilifanya dhambi pamoja, inaweza kuhukumiwa pamoja. Naam, ni wazi, katika mfano huu, hakimu na

mfalme wanamwakilisha Mungu. Na katika mfano huo, kipofu na mtu asiyeweza kutembea huwakilisha mwili na roho.

Kwa hivyo, kulikuwa na sehemu nyingi za mawasiliano, angalau tatu hapo. Tutaona kitu kama hicho katika mfano wa Mpanzi wenye sehemu nyingi za mawasiliano, mfano wa udongo. Mukadha ni huu.

Yesu anapingwa na wasomi wa kidini na labda na familia yake mwenyewe, ingawa Mathayo hayuko wazi kwa njia hiyo, jinsi Marko alivyo. Na kisha mwisho wa sehemu ya mfano, anakataliwa na mji wake wa asili. Sio kila mtu anapokea ujumbe wa Yesu.

Kwa hiyo, wale wanaotumia wakati pamoja na Yesu wanapaswa kutambua kwamba udongo usiozaa matunda mazuri unawakilisha watu wanaokataa ujumbe wa Yesu. Udongo unaozaa matunda mazuri, ni watu wanaopokea ujumbe wa Yesu. Lakini Yesu atalazimika kulieleza hata hivyo kwa wanafunzi wake.

Yesu anatumia picha za kawaida ambazo wasikilizaji wake wangetambua. Wagalilaya wengi walikuwa wakulima wa kilimo. Walilima ardhi kwa ajili yao wenyewe au kwa wamiliki wa ardhi matajiri.

Mara nyingi walipanda kabla ya kulima. Wakati mwingine walilima kabla ya kupanda. Tamaduni zingine zinaweza kusema huo ni ujinga.

Huwahi kupanda kabla ya kulima. Lakini katika fasihi ya kale ya Kiyahudi, tunaona kwamba ilifanywa kwa njia zote mbili. Wakati mwingine walipanda kabla ya kulima.

Na inavyoonekana, huu ni mwaka wa kwanza wa mtu huyo kuingia shambani, kwa hivyo hajui ardhi kama vile angejua ikiwa angekuwa na ardhi hii kwa muda mrefu. Wastani wa kurudi kwa nafaka nchini Italia ulikuwa karibu mara tano au sita. Katika Yudea, ilikuwa karibu mara saba na nusu hadi kumi.

Kwa hivyo, kwa kila nafaka uliyopanda, ungepata wastani wa saba na nusu hadi kumi nyuma. Lakini Yesu, baada ya kusema mfano huu kuhusu udongo mzuri unaofanyiza udongo mbovu, zaidi ya kutengeneza udongo mbovu, nasi tunamshukuru Mungu kwa hilo kwa sababu la sivyoyote, kanisa lingekufa muda mrefu uliopita, sivyoyote? Lakini Yesu anarudisha umati nyumbani bila kueleza mfano huo. Kwa hiyo, wanafunzi wakamuuliza kuhusu mfano huo.

Hii inazungumzia nini? Yesu anasema siri za ufalme ni kwa ajili yako tu. Sio za watu wa nje. Ikiwa mtu anataka siri za ufalme, wanahitaji kushikamana.

Hawahitaji kuwa watu wa nje tu. Hawahitaji kukaa tu kwa ajili ya hadithi na uponyaji. Wanahitaji kuwa wanafunzi.

Ni wale tu waliokwama baada ya umati kurudi nyumbani ndio wangeelewa. Kisha Yesu anaeleza aina nne za watu wanaosikia mafundisho yake. Mbegu huibiwa na shetani, anasema.

Hapana, shetani hayuko kila mahali, lakini shetani ndiye anayesababisha kuibiwa kwa mbegu. Mbegu huibiwa na shetani. Tuna tamathali ya usemi inayoingia katika sikio moja na kutoka kwa lingine.

Hii inaweza kuwa kama mtu anayetazama video au anayesikia mafundisho, lakini hawajali kabisa. Kujitolea kwao ni duni sana kwa nyakati ngumu na majaribio ni aina nyingine ya udongo. Na aina nyengine ya udongo, wale wanaoghafilika na mali na mambo ya dunia.

Wana wasiwasi na mambo mengine. Hawautafuti kwanza ufalme. Si kwamba mambo mengine hayana maana, bali utafuteni kwanza ufalme, na hayo yote mtazidishiwa.

Mambo ya kwanza kwanza. Lakini kundi la nne, asema, aina ya nne ya udongo, wale walisikiao neno na kulielewa. Naam, ni akina nani walioelewa neno hilo? Yesu amewaambia tayari.

Ninyi, wanafunzi, ninyi mliodumu kwa ajili ya kufasiriwa. Je, tunataka kuwa ardhi nzuri? Tunaweza kuwa msingi mzuri kwa kuchagua kuwa wanafunzi, si umati tu. Iwapo ulikaa nami kwa muda mrefu katika kozi ya Mathayo, ninashuku kuwa labda ulikuwa msingi mzuri kwa sababu watu wengi hawangekuwa na subira ya kufanya hivi, lakini unafanya.

Kwa wale wanaosikia tu mahubiri ya Jumapili asubuhi, hiyo inaweza isitoshe isipokuwa wawe na maisha yao ya ibada yenye nguvu sana. Tunahitaji kwenda zaidi ya kusikia kitu mara moja kwa wiki. Tunahitaji kuwa wanafunzi.

Tunahitaji kumfuata Yesu. Tunahitaji kujifunza kutoka kwa Yesu mara kwa mara. Ufunuo wa siku zijazo wa watu wa ufalme uko katika sura ya 13, mistari ya 24 hadi 43.

Tunayo mifano ya mbegu ya haradali na chachu, 13:31, na 32. Imewekwa katikati ya mfano wa magugu, kama vile Yesu anavyotoa tafsiri ya kwanza kabla ya tafsiri ya pili baada ya mfano wa udongo nne. Katikati ya mfano wa magugu, atazungumza juu ya mbegu ya haradali na chachu kwa sababu inatupa habari fulani.

Tutazungumza zaidi juu yake. Lakini mfano wa magugu, 13:24 hadi 30, pamoja na tafsiri katika mstari wa 36 hadi 40, unasisitiza kufichwa kwa ufalme wakati huu. Ni hadithi ya kweli ya kilimo, 13:24 hadi 30.

Wamiliki wa nyumba walikuwa wa kawaida katika hadithi za marabi na katika hadithi za Kigiriki. Mashamba yalikuwa ya kawaida katika mafumbo ya marabi, ingawa yalikuwa ya dharula. Wanaweza kumaanisha kitu chochote katika mifano hiyo.

Yesu anasema ufalme unafanana. Hamaanishi kwamba ufalme ni lazima ufanane na jambo la kwanza analotaja katika mfano huo, lakini ilikuwa ni wakati marabi waliposema kwamba walimaanisha kwamba ufalme ni kama hadithi hii yote, kama vile mfano huu unavyohusu, si lazima iwe jambo la kwanza walilotaja. Kwa hiyo, hivi ndivyo ilivyo kwa ufalme, Yesu asema.

Naam, mtu huyu alikuwa na adui. Ilikuwa kawaida katika ulimwengu wa kale. Watu wengi walikuwa na maadui, wakiwemo wakulima kuwa na maadui.

Na kile ambacho wakulima adui wakati mwingine walifanya kwa wakulima wengine ni kwamba wakati mwingine walipanda magugu, *Lolium tomentum*. Inaonekana kama ngano katika hatua za mwanzo. Nauita huu mfano wa kutisha.

Pia, tafsiri zingine huita magugu haya. Kwa hiyo, inaonekana kama ngano katika hatua za mwanzo. Tunajua kwamba wakati fulani wakulima walioshindana walibishana kwa njia hii kwa sababu Warumi hata ilibidi watoe sheria dhidi ya kupanda danguro kwenye shamba la mtu mwingine.

Ungeweza kung'oa magugu kwa uangalifu, lakini hukuweza kung'oa mengi hivi. Na kwa kuwa magugu yalionekana kama ngano, kulikuwa na nafasi ya kung'oa baadhi ya ngano katika hatua za mwanzo. Lakini baada ya ngano kukua kikamilifu, vizuri, basi unaweza kutofautisha kati ya magugu na ngano.

Kisha unaweza kuwatenganisha. Magugu hayakuwa na faida yoyote isipokuwa kama kuni. Na ndivyo itakavyokuwa siku ya hukumu.

Hapo ndipo wenye haki na waovu watakapotengwa. Kabla hajarudi kwenye tafsiri ya mfano wa magugu au magugu, anatoa mfano kuhusu ufalme uliofichwa uliopo, ambao ni sawa na ufalme mtukufu ujao. Mbegu ya haradali ilikuwa ndogo kwa methali, na ilikua mmea mkubwa sana.

Kulingana na kile ambacho wasomi hutaja mara nyingi kuwa mbegu ya haradali na mti wa haradali, mti wa haradali kwa kweli ni kichaka kikubwa sana. Inaweza kukua hadi kufikia urefu wa futi nane au kumi kuzunguka Ziwa la Galilaya. Kwa hivyo, ndege wanaweza wasijenge viota kwenye matawi yake sana.

Wanaweza kukaa tu kwenye matawi yake. Lakini inavutia. Yesu anatumia lugha inayofanana sana na Ezekieli 17, na hasa Danieli 4:12. Danieli 4:12 inazungumza juu ya falme hizi tofauti, ufalme wa Nebukadneza.

Anazungumza juu ya Nebukadreza kama mti, mti mkubwa ambamo ndege wangeweza kuja na kuweka viota kwenye matawi. Kwa hiyo, Yesu anarejelea lugha hii ya ufalme, lakini hatimaye anazungumza kuhusu ufalme wa Mungu utakaochukua nafasi ya falme nne ambazo Danieli anazizungumzia, falme za awali ambazo Danieli anazizungumzia. Chachu wakati mwingine ilihusishwa na uovu.

Kwa hiyo, tunaposikia kuhusu chachu iliyochanganywa katika mkate au mkate, chachu wakati mwingine huhusishwa na uovu. Kwa hivyo hiyo inaweza kuipa thamani ya mshtuko hapa. Lakini wazo kuu la chachu sio mbaya.

Katika kesi ya kupata chachu au chachu kwa ajili ya Pasaka, ilikuwa ni ishara ya haraka. Ilibidi uharakishe. Haukuwa na wakati wa kufanya kazi na chachu.

Hapa uhakika wa chachu ni kuenea tu kwa chachu, kipengele cha sifa zaidi cha chachu. Inapata mchanganyiko katika unga wote. Yesu anatumia maneno maalum kwa hili ingawa.

Anasema mwanamke huificha kwenye unga. Sasa hayo ni maelezo yasiyo ya kawaida, kwa hivyo ni ya kusisitiza. Ni kufanya uhakika.

Chachu hii inaenea kwenye unga, lakini anaificha kwenye unga. Hujui iko pale ikiwa hujui vizuri zaidi. Sawa na vile watu hawakuutambua ufalme wa Yesu kama hawakujua vizuri zaidi.

Wanawake wa Galilaya wangeoka mkate kwa ajili ya watu wa nyumbani mwao, lakini hii ni zaidi ya vile mwanamke wa Galilaya angeoka kwa kawaida. Unga hapa ni takriban pauni 50. Hiyo ni mkate wa kutosha kwa zaidi ya watu 100.

Siwezi kufikiria mbali ni nini metriki inayolingana na pauni 50 ni, lakini sihitaji kuwa na wasiwasi kuhusu kipimo cha watu 100. Hiyo ni mkate mwingi. Kwa kawaida mtu asingerekebisha sana.

Ilikuwa haiwezekani kwa mwanamke kurekebisha zaidi ya hayo, lakini ni njia ya kusema, unajua, itakuwa nzuri. Itakuwa mbali zaidi ya jinsi inavyoonekana sasa. Lakini ni wale tu wenye macho ya imani wanaotambua uwepo wa ufalme.

Wale kati yetu ambao tuna hisi hiyo ya kiroho ambayo Mungu ametupa kuona ili tuitambue, huu ndio ufalme. Sio kila mtu anatambua hilo. Paulo anazungumza juu ya hilo katika 2 Wakorintho 2. Anasema sisi ni harufu ya uzima kwa wale wanaopokea habari njema, na uvundo wa kifo kwa wale wanaoikataa.

Wanaona katika mateso yetu ya mitume mateso tu, kama vile wanaona msalabani kifo tu. Lakini wale ambao wamepewa zawadi ya uzima wa milele, wanatambua

katika msalaba kwamba huo ni ujumbe wa uzima, na wanatambua katika mateso ya kitume kwamba hii ni kwa kusudi. Ni kuleta uzima.

Vivyo hivyo, watu hawakutambua kila mara ufalme ndani ya Yesu akiwaponya baadhi ya wagonjwa na kutoa pepo, lakini ndivyo Yesu alivyokuwa akifanya. Mifano ya Yesu inakusudiwa kufunua siri za Mungu. Anasema hivi ni mafumbo kwa watu wa nje, lakini vinafikisha ukweli kwa wanafunzi, kwa wale ambao wako tayari kuvitii.

Naam, tafsiri ya mfano wa magugu, wa magugu na magugu. Mungu huwavumilia waovu kwa ajili ya wateule, lakini siku moja atatofautisha kati yao, 1336 hadi 43. Picha ya mavuno ya wakati wa mwisho ilijulikana.

Utaipata katika baadhi ya kazi za baadaye za Kiyahudi kama vile 2 Baruku na 4 Ezra. Yesu aliwakumbatia wenye dhambi kwenye meza, lakini aliwashutumu watu wa kidini. Hungeweza kujua kwa kuangalia ni nani angeingia katika ufalme na ni nani ambaye hakuwepo kwa wakati fulani, kwa sababu hukujua ni nani angevumilia, na hukujua ni nani angeitikia ujumbe huo kweli ambaye alikuwa bado hajausikia.

Vivyo hivyo na mfano wa udongo. Unapanda kila mahali. Hujui.

Mungu ana maajabu kwa ajili yetu. Unajua, ujumbe ulienea kwanza Galilaya na kisha Yudea. Kisha ilianza kuenea katika Syria, Uturuki na Misri, na hatimaye, kuenea zaidi katika Milki ya Kirumi.

Ilianza kuenea mashariki hadi Asia Magharibi na zaidi katika Asia. Ilianza kuenea kuelekea kusini. Milki ya Aksum katika miaka ya 300 iligeuzwa kuwa Ukristo karibu wakati huo huo Milki ya Kirumi.

Lakini unaona kwamba hizi si za kudumu, kwamba baadhi ya maeneo ambayo injili ilikuwa ikisitawi sana wakati mmoja katika historia wanayo angalau sasa, au angalau hawana kwa nguvu sana sasa. Katika sehemu zingine injili inastawi. Unaweza kuona hii.

Namaanisha, hakuna mtu katika karne ya kwanza angeweza kufikiria hili, lakini sehemu kubwa ya Afrika, sehemu kubwa ya Amerika ya Kusini, na sehemu fulani za Asia ambako injili inaenezwa. Mengi ya hayo yalitokea katika kipindi cha karne moja. Mungu anahakikisha kwamba habari njema inaenezwa kwa mataifa yote, na kwa watu wote.

Lakini huwa hatujui mapema ni nani atakayepokea. Kwa hiyo, tumetumwa kwa watu wote na habari njema. Wakati fulani sisi huweka msingi na kisha hulipuka baadaye kwa ajili ya injili.

Inalipuka kwa njia nzuri, namaanisha. Inaenea kwa njia nzuri. Mkazo wa Mathayo unaweza kuwa kwa sehemu, juu ya kubaki sehemu ya jamii ya Wayahudi.

Huna budi kujiondoa. Au endelea kushirikiana na watu ingawa huenda hawamtumikii Mungu sasa. Hatujui siku zijazo zina nini.

Pengine, baadhi ya watu wamesema hili linahusu kanisa ambalo mna watu wasiomcha Mungu na wacha Mungu katika kanisa. Kunaweza kuwa na ukweli katika hilo. Pia inaweza kuwa inazungumza juu ya kuishi pamoja kwa watu wa ufalme na ulimwengu katika enzi hii.

2 Petro 3 inazungumza juu ya kuitazamia na kuharakisha ujio wa siku ya Mungu. Ni sababu gani ya kuchelewa? 2 Petro 3 inasema Mungu hataki mtu ye yote apotee. Anataka kila mtu awe na uzima wa milele.

Kuna baadhi ya watu ambao watamgeukia Mungu, ambao bado hawajamgeukia Mungu, neno likikaa. 13:44-53 inazungumza juu ya wale waliojua thamani ya ufalme. Ufalme utagharimu wafuasi wake wa kweli kila kitu.

Yesu anastahili kila kitu. 13:44-46, Yesu anazungumza juu ya hazina iliyofichwa shambani. Naam, watu katika Yudea na Galilaya mara nyingi walificha hazina.

Ilikuwa motifu maarufu ya ngano. Kulikuwa na watu wengi ambao walisimulia hadithi juu ya hii. Mwisho wa furaha, utapata hazina.

Mkulima mdogo hapa, inaonekana, anafanya kazi kwa mmiliki wa ardhi ambaye labda hayupo. Kulikuwa na wamiliki wa ardhi wengi. Walimiliki ardhi hiyo, lakini hawakutoka ili kuiona sana.

Hapa kuna mtu anayeshughulikia mali ya mtu huyu mwingine. Naam, anaenda na kununua shamba hili kutoka kwa mwenye shamba. Kwa sababu mikataba ya ardhi mara nyingi hutaja, unapata ardhi na yote yaliyomo.

Anapata mkataba wa kawaida wa ardhi, na anamiliki kila kitu kilicho katika ardhi. Hadithi nyingi za hazina ambazo marabi walisimulia zilihusisha mapatano ya kisheria, mali ya mpataji, au thawabu kwa ajili ya toba, lakini hapa mkazo ni gharama. Hazina hii ilikuwa na thamani ya kila kitu, kwa hiyo aliuza kila kitu alichokuwa nacho ili kupata kitu ambacho kilikuwa cha thamani zaidi.

Yesu alisema, hata uhai wako mwenyewe, ukipoteza maisha yako kwa ajili ya uzima wa milele, ni ya thamani yake. Tunatoa maisha yetu kwa Yesu naye anawaokoa. Pia anasimulia mfano mwingine kama huu, Mfanyabiashara na Lulu.

Tofauti na mkulima, huyu ni mtu mwenye mtaji. Yesu anasimulia hadithi hapa kuhusu mtu ambaye ana mali. Wafanyabiashara wengi waliuza bidhaa moja, lakini lulu zilikuwa kati ya bidhaa za gharama kubwa zaidi.

Zilikuwa bidhaa za anasa wakati uagizaji ulipoingia katika Milki ya Kirumi. Wapiga mbizi walivua lulu katika Bahari Nyekundu, Ghuba ya Uajemi, na Bahari ya Hindi. Hadithi nyingine za Kiyahudi zinazozungumzia lulu zingesisitiza uchaji wa mtu, mtu ambaye alilipa zaidi ili kupata samaki kwa Sabato na kwa hiyo akapata lulu ndani ya samaki, na kadhalika.

Wakati fulani lulu ilitumiwa kama ishara ya mafundisho ya Torati. Lakini kwa vyovyote vile, katika hadithi hii ambayo Yesu anasimulia, hapa mwanamume mmoja apata lulu ya thamani kubwa. Lulu hii ilistahili kila kitu.

Na kwa hivyo, katika kesi hii, Yesu anasema, acha kila kitu ikiwa unahitaji kwa ajili ya lulu hii. Hukumu ya mwisho pekee ndiyo itakayofichua wale ambao wamejitolea kweli kwa ufalme. 13:47 hadi 50.

Usifanye hivi ili watu wengine wakuone wewe ni mkuu. Na tena, watu wengine hawavumilii na watu wengine wanakuja kumwamini Kristo baadaye. Karibu na Ziwa la Galilaya, ungeona wavuvi wakitenganisha samaki wa kuliwa na wa kosher kutoka kwa aina ya samaki ambao haungeweza kula au ambao walikuwa kinyume na sheria ya Kiyahudi kula, Mambo ya Walawi 11.

Ufalme ulikuwa haujateketea kwa moto bado, lakini ufalme ulikuwepo kwa njia iliyofichwa ulimwenguni. Siku moja, ufalme utakamilika na Mungu ataleta kila kitu kwenye mwanga. Mungu atahukumu siri za mioyo ya watu.

Wale waliosamehewa, wale wanaotembea katika nuru ya upendo wa Mungu, watakuwa pamoja naye milele. Mateso yatakwisha. Wale ambao wamechagua kukataa matoleo yote ya upendo ambayo Mungu amewatolea kupitia kila kitu ambacho amewafanyia watakuwa mbali naye milele, kulingana na chaguo lao wenyewe.

Na tunaona katika 13:51 hadi 53, walimu wa kweli wa ufalme wanaonyesha thamani yake kwa wote kuona. Sheria bado ni ya thamani, kumbuka? 5:17 hadi 5:20. Kweli, kulikuwa na watu ambao walijua sheria.

Tayari wamefunzwa katika sheria, lakini ndipo wanakuja katika ufalme. Na kwa hivyo wanakusanya yaliyo bora zaidi ya waliyo kuwa nayo katika Taurati kwa ufahamu kamili wa ufalme. Na Yesu anazungumza juu ya hawa kama waandishi kwa ajili ya ufalme.

Tunasoma kuhusu hili baadaye katika Injili ya Mathayo ambapo Yesu anasema, Ninawatuma kwenu manabii na walimu na waandishi. Katika 28:19, anasema kwamba tunapaswa kufanya wanafunzi kwa ajili ya ufalme. Mathayo mwenyewe pengine alikuwa mwandishi wa namna hiyo kwa ajili ya ufalme.

Alijua maandiko vizuri, na alielewa vizuri habari njema ya ufalme. Katika hatua hii, naweza kuendelea hadi Mathayo sura ya 14. Tena, nitakuwa nikifanya baadhi ya mambo haya kwa undani kidogo lakini nitawaambia katika Mathayo 14, hadithi hii kuhusu Herode Antipa.

Unakumbuka kwamba Herode alikuwa mtawala wa Galilaya. Naam, kuna zaidi ya Herode mmoja. Herode katika Mathayo sura ya 2, ni Herode Mkuu.

Huyu ni Herode Antipa, mmoja wa wanawe. Arkelao, mwanawe, hakutawala Yudea muda mrefu. Aliondolewa madarakani, lakini Herode Antipa alikuwa amekaa madarakani kwa muda mrefu.

Hakuwa mfalme. Alikuwa gavana, haswa mkuu wa mkoa, ambaye alikuwa gavana wa serikali kuu. Lakini alijishughulisha na mambo yake mwenyewe, na akaifanya Roma iwe na furaha, na hivyo akadumu katika mamlaka kwa kizazi kizima mpaka wakati wa Yohana Mbatizaji.

Lakini hapo ndipo alipokuwa na uhusiano wa kimapenzi na mke wa kaka yake, Herodia. Alimpenda sana hivi kwamba alitaka amuo. Lakini Herodia alikuwa binti wa kifalme, na akiwa binti wa kifalme, alikataa kuolewa na mke wa wake wengi.

Akasema, tazama, sitakuoa ikiwa tayari una mke mwingine. Kwa hiyo, Antipa aliamua, sawa, nataka kumwoa Herodia ili nimpe talaka mke wangu wa kwanza. Naam, tayari tunajua Yesu alifikiri nini kuhusu mambo kama hayo, lakini Antipa aliamua kumtaliki mke wake wa kwanza.

Kwa bahati mbaya, mke wake wa kwanza pia alikuwa binti mfalme. Alikuwa binti wa Mfalme Aretas IV, ambaye alikuwa mfalme wa Waarabu wa Nabataea. Sasa, Nabataea ilienea juu ya eneo pana sana.

Ilijumuisha Dekapoli tuliyokuwa tunazungumza juu yake hapo awali. Pengine hakuidhibiti Damascus katika kipindi hiki, lakini alikuwa na ethnarch iliyowekwa hapo kama mkuu wa jumuiya ya wafanyabiashara huko Damascus. Lakini alitawala maeneo mengi, mfalme mwenye nguvu sana.

Warumi kwa kweli walimwacha madarakani kama mfalme chini ya Milki ya Kirumi kwa sababu alikuwa amepewa mamlaka. Binti yake aliolewa na Herode Antipas I, na hiyo ilikuwa ndoa yenye akili sana kisiasa. Lakini mke wa kwanza wa Antipa, binti

mfalme wa Nabataea, alikataa kukubali tusi hilo, akijua kwamba Antipa alipanga kumtaliki.

Alitoroka na kurudi kwa baba yake kabla Antipas hajamtaliki. Hili lilizua mvutano kati ya Galilaya na Wanabataea. Hapa kuna baadhi ya matukio kutoka Nabataea, pengine yalionekana bora zaidi wakati huo.

Lakini hili likawa suala kubwa la kisiasa siku hiyo kwa sababu hata katika eneo la Herode mwenyewe, Herode alitawala si Galilaya tu, pia alitawala Perea ng'ambo ya Yordani. Kulikuwa na Wanabataea wengi walioishi huko. Na jambo la mwisho unalotaka katika eneo lako ni baadhi ya watu ambao ni raia wako, lakini ni waaminifu kwa mtu mwingine.

Bila shaka, hilo hutokea mara nyingi leo katika nchi ambazo tuna migawanyiko isiyofuata misingi ya kikabila na kadhalika. Ilifanyika, lakini haikuwa rahisi sana kwa Herode Antipa. Hatimaye, ilisababisha vita, na Wanabataea wakamshinda kabisa Herode Antipa.

Ilimfedhehesha sana Herode Antipa. Wangeuchukua ufalme wake kama Warumi wasingeingilia kati. Ndoa yake mbaya na Herodia ilikuwa nyeti kisiasa.

Sasa, vita hii kweli ilitokea baada ya kifo cha Yohana Mbatizaji. Watu walisema kwamba ilikuwa hukumu juu ya Herode kwa sababu ya kifo cha Yohana Mbatizaji. Lakini tayari lilikuwa ni suala la kisiasa, tayari lilikuwa tatizo la kisiasa wakati Yohana Mbatizaji alipokuwa analizungumzia.

John alikuja pamoja. Wakati mwingine tunashughulikia masuala ya maadili, lakini masuala hayo ya maadili yanaonekana kuwa na athari za kisiasa. Kwa hiyo, Antipa aliamuru Yohana akamatwe.

Mahubiri ya Yohana yalikuwa yanachochea tu watu kulalamika kuhusu alichokifanya kwenye ndoa hii. Na hivyo akamweka Yohana kwenye shimo la Machaerus, ngome yake ya Parian. Hapa kuna mabaki ya Machaerus tena.

Ilionekana bora wakati huo. Hapa kuna mandhari zaidi, na hiyo sio shimo. Lakini Mathayo 14, hadithi ni ndefu zaidi katika Marko sura ya 6, lakini Mathayo ina maelezo muhimu zaidi.

Karamu hapa inatofautiana na Yesu kama mwenyeji wa wale 5,000 tulio nao katika muktadha. Yesu ni mwenyeji mwema. Herode Antipas ni mwenyeji bingwa.

Siku moja, Herode Antipa alikuwa akijifanyia karamu kubwa ya kuzaliwa kwake. Siku za kuzaliwa, kwa njia, ziliadhimishwa na Wagiriki na Warumi. Hiyo haikuwa desturi ya Kiyahudi.

Hiyo si kusema ni desturi mbaya. Ninapenda kusherehekea kwamba Mungu amenipa mwaka mwingine, na napenda kwamba watu walinipenda sana siku hiyo. Lakini hiyo ilikuwa desturi ya Wagiriki na Waroma.

Lakini washiriki wa wasomi wa Kiyahudi mara nyingi walifuata desturi za Wagiriki. Karamu za familia ya Herode zilijulikana sana kuwa za uasherati. Kuna mwanachuoni mmoja ambaye mara nyingi anashuku sana taarifa za Injili, lakini anapokuja kwenye hadithi hii, alisema, unajua, ningekuwa na shaka juu ya hili, isipokuwa tunajua kwamba, vizuri, familia ya Herodia ilikuwa maarufu kwa karamu zake zisizo za maadili.

Marko sura ya 6 inatofautiana na hadithi ya Esta. Kumbuka, katika kitabu cha Esta, sura ya 1, Malkia Vashti anakataa kuvua nguo mbele ya wageni. Lakini hapa, binti ya Herodia, Binti Salome, tunajua jina lake kutoka kwa Josephus, anacheza dansi kwa upotovu mbele ya wageni hawa.

Mfalme Akashi wa Aroshi, Mfalme Xerxes, pengine, alimtolea Esta nusu ya ufalme. Hiyo ni katika Marko. Mathayo haijumuishi maelezo hayo.

Lakini katika Marko sura ya 6, Antipa anampa Salome nusu ya ufalme kwa sababu ya tamaa yake ya ulevi. Sasa, Antipa hangeweza kumpa nusu ya ufalme. Kumbuka, yeye ni Tetrarch tu.

Roma inamiliki ufalme. Kwa hiyo, unajua, anamwahidi, akimpa kitu ambacho hawezi kumpa. Salome ni mwerevu, na anahitaji kuomba jambo la vitendo zaidi.

Kwa hiyo, anaenda na kumuuliza mama yake. Sasa, Mark anasema alitoka kwenda kumuuliza mama yake. Kwa nini ilimbidi atoke nje? Naam, Machaerus, kama majumba mengi, yalikuwa na kumbi tofauti za karamu kwa wanaume na wanawake.

Kwa hiyo, anaenda kuuliza mama yake, Herodia, mahali tofauti. Herodia hakuwepo kushuhudia tamaa ya ulevi ya mumewe, ingawa pengine alimfahamu vizuri hata kujua jinsi alivyokuwa katika kesi hii pia. Kwa hiyo, Salome akampa ombi.

Naam, Herode alikuwa amelewa. Yeye pia alifanya viapo. Heshima yake sasa ilikuwa hatarini mbele ya wageni hawa wa chakula cha jioni.

Alihuzunika sana kufanya hivyo kwa sababu alipenda kumsikia Yohana, kama watawala wengine walivyopenda kuburudishwa kwa kuwasikiliza wanafalsafa au jambo fulani. Kwa hivyo, Yohana anakatwa kichwa. Hii ilikuwa aina ya huruma zaidi ya utekelezaji.

Ilikuwa ni fomu iliyotumiwa kwa raia wa Kirumi na kadhalika kwa sababu mtu alikufa haraka kwa kukatwa kichwa. Kusulubiwa kunaweza kuchukua siku chache kumaliza kufa wakati fulani. Kisha wanafunzi wake walihatarisha shingo zao ili kuja kumzika, jambo ambalo linakazia kwa kutofautisha ukosefu wa uaminifu wa wanafunzi wa Yesu mwenyewe sura chache baadaye.

Marko anazungumza juu ya jinsi kichwa kinavyotolewa kwenye sinia, kilele cha kutisha sana kwa karamu hii ambayo ni tofauti sana na karamu ambayo Yesu alikuwa mwenyeji na kulisha watu wengi sana. Kwa upande wa kipengele hiki cha kustaajabisha, tunazo hadithi nyingine za kweli kutoka zama za kale za baadhi ya watawala ambao, kwa ajili ya mvulana au mwanamke ambao walikuwa wanapendezwa naye kingono, wangewaburudisha kwa kumuua mtu mbele yao. Hilo lilidharauliwa ulimwenguni pote na watu waliosoma hili.

Kwa hiyo, Yohana anaonyeshwa kuwa mfia-imani hapa, lakini Herode Antipa anaonyeshwa kuwa mtu mbaya sana, jambo ambalo alikuwa. Kwa hiyo, ni jambo gani lililowapata Antipa na Herodia? Kweli, Biblia haituambii, lakini kanuni za kibiblia zilifanya kazi katika maisha yao. Uzinzi haulipi kamwe.

Wakati fulani Marko anamwita Antipa mfalme, jambo ambalo alitenda kama. Ndani ya Galilaya, alikuwa mtu wa karibu sana na mfalme waliokuwa nao. Lakini Antipas kiufundi hakuwa mfalme.

Kitaalamu, alikuwa mtawala tu, kama katika vifungu vingi vya Mathayo na katika Luka. Huenda Marko anamdhihaki Herode Antipa, hasa ikiwa anajua kilichotokea baadaye. Herodia alikuwa na kaka aliyeitwa Herode Agripa wa Kwanza. Matendo 12 humwita tu Herode, likihifadhi jina la Agripa kwa ajili ya mwanawe, Herode Agripa II, ambaye alitenda kwa ukomavu kidogo zaidi.

Lakini Herode Agripa wa Kwanza alikuwa marafiki wa chama na Gaius Caligula huko Roma. Baadaye Gaius Caligula akawa maliki, naye akamtunza rafiki yake wa zamani, Agripa. Agripa alikuwa mpendezaji wa watu.

Alifanya hivyo huko Rumi. Pia alifanya hivyo katika Yudea. Alipokuwa mfalme wa Yudea, alijaribu kuwapendeza watu huko, na Matendo 12 inazungumza juu ya hilo.

Lakini akawa mfalme wa Yudea. Kwa kweli Caligula hakumruhusu aondoke Rumi, lakini Caligula alipokufa, mfalme aliyefuata, Klaudio, alimtuma Agripa wa Kwanza kuwa mfalme juu ya Yudea katika Yudea, na alitawala huko kutoka 41 hadi 44 hadi akafa. Kifo chake kinaelezwa katika Josephus na katika Matendo 12.

Lakini sawa, huyu hapa kaka yake Herodia. Anakuja na anakuwa mfalme kamili baada ya kukaa kwa muda huko Roma. Herode Antipa alikuwa mtawala wa Galilaya kwa kizazi kizima.

Hajawahi kuwa mfalme, na Herodia alikasirika. Ndugu yangu ni mfalme, alisema. Kwa nini wewe si mfalme? Lakini hakuna mtu angeweza kuwa mfalme isipokuwa mfalme alisema hivyo.

Antipas alisema siwezi kufanya hivi. Lazima uwe na kibali cha mfalme. Lakini Yosefo, mwanahistoria Myahudi, anatuambia kwamba Herodia aliendelea kumsumbua tena na tena mpaka mwishowe akakubali, na Antipa akamsihi maliki na kusema, je, ninaweza kuwa mfalme tafadhali? Ambayo mfalme alijibu, hakuna mtu anayeweza kuwa mfalme isipokuwa niseme anaweza kuwa mfalme.

Samahani kwa picha tena. Nilichukua chochote ambacho kilikuwa bure na nilichanganya tu na kuendana. Lakini hata hivyo, mfalme alikasirishwa sana na ombi la Antipa hata akamfukuza Antipa hadi Gaul.

Lakini akamwambia Herodia, unajua wewe ni dada ya rafiki yetu Herode Agripa wa Kwanza, kwa hiyo huna haja ya kwenda uhamishoni. Alisema, hapana, nitaenda pia. Kwa hiyo, Herode Antipa na Herodia walitumia siku zao za mwisho wakiwa uhamishoni.

Si kusugua ndani, lakini walipaswa kumsikiliza Yohana, sivyo?

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mathayo. Hiki ni kipindi cha 12, Mathayo 12-14.